

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Pitkänen, Silja

Title: Kah-vi-myl-ly pyö-rii!

Year: 2017

Version:

Please cite the original version:

Pitkänen, S. (2017, 27.10.2017). Kah-vi-myl-ly pyö-rii!. What the Hela?. Retrieved from <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/hela/ajankohtaista/blogi/kahvimyl...>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Kahvimylly pyörii!

Silja Pitkänen

Hela oli tänä syksynä hetken kriisin partaalla, kun pelättiin, että taukokuoneemme kahvikoneesta pitäisi luopua. Eikä ihme. Kahvi on olennainen osa suomalaista arkea ja juhlaa. Tilastojen mukaan suomalaiset juovat eniten kahvia maailmassa.

Kulttuurihistorioitsija [Wolfgang Schivelbusch](#) kertoo klassikkoteoksessaan *Nautintoaineiden kulttuurihistoria*, että kahvi ilmaantui eurooppalaisten tietoisuuteen Lähi-idästä tulleiden vaikutteiden mukana 1500-luvun jälkipuoliskolla. Hän kirjoittaa, kuinka kahvi sopi hyvin arabialaiseen kulttuuriin, sillä se nähtiin parantavana juomana:

[Kahvi] ei huumaa vaan päinvastoin selvittää päätä ja kiihottaa älyä, kahvi on kuin luotu sellaista kulttuuria varten, joka on kieltänyt alkoholin nauttimisen ja tuottanut uudenaikaisen matematiikan.

Schivelbuschin mukaan kahvista tuli Euroopassa yleisyys, jolla katsottiin olevan myös suotuisia terveystaikutuksia. Hän kytkee kahvin suosion myös protestanttisen etiikan voittokulkuun ja toteaa:

Kahvin mukana rationalistinen periaate raivaa tiensä ihmisen fysiologiaan ja muokkaa sitä vaatimuksiaan vastaavaksi. Tuloksena on rationalistinen ja edistyksellinen porvarin ruumis, joka toimii uusien vaatimusten mukaisesti.

Suomalaisiin kohdistunee erityisen paljon vaatimuksia, sillä Kahvi- ja paahtimoyhdistyksen ylläpitämän [kahvi.fi -sivuston](http://kahvi.fi) mukaan keskiverto suomalainen kuluttaa kahvia noin 10 kiloa vuodessa. Suomessa kahvi ei ole pelkkä virkistävä juoma, vaan sillä on myös syvempiä merkityksiä. Helena Lindstén tutki kahvikulttuuria suomalaisella maaseudulla. [Hänen väitöskirjansa](#) "Olkaa hyvä ja ottakaa. Pankaa sekaan ja kastakaa". Kahvinjuonti suomalaisten maaseutukotien arjessa ja juhlassa 1920-luvulta 60-luvun lopulle tarkastettiin Turun yliopistossa syyskuussa.

"Yhteisöllisillä kahvihetkillä viestitettiin yhteenkuuluvuutta, vahvistettiin ryhmähenkeä, osoitettiin vieraanvaraisuutta, mutta ylläpidettiin myös sosiaalista arvojärjestystä", [Lindstén kertoi Ylen haastattelussa](#). Tämä pitää paikkansa myös Helan tapauksessa. Keittiössä on vahvistettu koneen äärellä ryhmähenkeä, ja onpa tarjottu monet kahvit vierailijoillekin. Vain vieraat ovat olleet oikeutettuja kertakäyttömukeihin, talon oma väki on saanut valita juomalleen astian laitoksen kattavasta mukivalikoimasta.

Uusin villitys kahvinjuonnissa ovat kuitenkin mukana kuljetettavat kestromukit. Ne periaatteessa vähentävät roskaa kertakäyttökuppien korvaajina, mutta kestromukitkaan eivät kestä ikuisesti, ja niiden tuottamiseen käytetään huomommin maatuivia materiaaleja kuin kertakäyttökuppien valmistamiseen, varsinkin jos kertakäyttökupit on tehty kompostoituvista ainesosista.

Osallistuessani kesällä konferenssiin Kanadan Montrealissa sain konferenssimateriaalien mukana kestromukin, jota kannustettiin käyttämään kahvitauoilla – konferenssi oli erinomaisesti järjestetty ja hyvin ympäristötietoinen. Vaikka kuppi olikin kätevä, on totuuden nimissä sanottava, että se ei ollut erityisen kaunis, eikä istunut käteen kovin hyvin. Kuppi jäikin valitettavan vähälle käytölle konferenssin jälkeen, ja päättyi lopulta kirpputorille.

Latte, cappuccino vai frappé? Maidolla, kermalla, kauramaidolla vai mustana? Muodikkaassa ketjukahvilassa, kirjastossa vai Shellin baarissa? Pahvikupista, kestopukista vai isoäidin kukkakoristeiselta tassilta? Suhteemme kahviin kertoo makumieltymyksistämme sekä elämäntyylistämme ja -tilanteestämme. Mikä lienee seuraava innovaatio kahvinjuonnin saralla?

[Silja Pitkänen](#) on yleisen historian tohtorikoulutettava Helassa.

Kirjallisuus: Schivelbusch, Wolfgang (1986): *Nautintoaineiden kulttuurihistoria*. Alkuteos *Das Paradies, der Geschmack und die Vernunft Eine Geschichte der Genussmittel* (1983). Suom. Rajja Sironen. Helsinki: Otava.